

58 - Papa Leon I, zis și Cel Mare (440-461)

Papa Leon I, zis și Cel Mare (440-461)

Episcopii sau papii Romei căutau prin toate mijloacele să li se recunoască întâietatea asupra tuturor celorlalți episcopi ai creștinătății. Ei se bazau pe așa-zisa întâietate a lui Petru asupra celorlalți apostoli și se socoteau urmașii lui. Mai aduceau ca dovadă și faptul că Roma, fiind capitala imperiului, și episcopul Romei trebuia socotit șeful creștinătății. Sprijinindu-și astfel pretențiile, își dădeau silința, fie prin sinoade, fie prin ajutorul împăraților, să obțină o hotărâre care să le asigure acest rang de seamă. La început, însă, au întâmpinat o puternică împotrivire. Încă din secolul al treilea, Ciprian din Cartagina a ținut piept acestor pretenții și mult timp nu li s-a recunoscut titlul de episcop al episcopilor. Bisericele din Apus, în urma unor diferite împrejurări, au sfârșit prin a primi întâietatea lor; dar biserica greacă sau de Răsărit, ca și bisericile nestoriene, armenie și altele, despre care vom vorbi, n-au recunoscut-o niciodată. Biserica greacă s-a despărțit definitiv de Roma la mijlocul secolului unsprezece.

Printre papii care cereau cu tărie ca Roma să aibă întâietatea asupra celorlalte biserici, unul dintre cei mai vestiți este Leon I, care a fost supranumit Cel Mare. Acesta s-a distins într-adevăr prin mari calități, dar trebuie să ne amintim că mărimea din punct de vedere omenesc nu e totdeauna cea pe care o vrea Dumnezeu. Leon I a ajuns episcop al Romei în anul 440. Augustin murise în 430, Leon era deci contemporan ai ultimilor ani ai săi. Timpurile în care a trăit erau deosebit de tulburi. În Răsărit, imperiul era tulburat de erezii ce se iveau mereu din cauza geloziei a diverși patriarhi sau stareți ai diferitelor provincii și de teama barbarilor care amenințau frontierele. Apusul fusese într-o bună măsură înghițit de ei, Roma însăși fusese cucerită și jefuită de Alaric, regele Vizigoților, în anul 410. Demnitatea numelui imperial dispăruse odată cu Teodosie Cel Mare. Urmașii săi slabi n-au avut tăria necesară de a respinge atacurile vrăjmașilor imperiului. În aceste împrejurări, Leon, prin curajul și îndemnarea sa în afacerile politice, a știut să însuflească respect barbarilor, să scape Roma, în timp ce ținea piept ereziiilor și menținea adevărul cu privire la Persoana Domnului Hristos. Nu trebuie să ne mirăm dacă scaunul episcopal al Romei, ocupat de un astfel de om, a dobândit un prestigiu în stare să-i mărească autoritatea.

În anul 452, Atila, groaznicul rege al Hunilor, după ce a pustiit Lombardia, s-a îndreptat spre Roma cu gând de a o cucerii. Împăratul Valentinian s-a refugiat în mod mișelesc într-o cetate întărită a Romei. Părea că nimic nu putea să oprească marșul regelui barbar, când senatul și poporul roman au hotărât să ajungă la o înțelegere cu el. Dar pe cine să aleagă și cine ar fi vrut să ia asupra sa această misiune atât periculoasă cât și delicată totodată? Papa Leon a fost ales ca șef al ambasadei și, împreună cu doi senatori de cel mai înalt rang, au luat hotărârea să meargă în întâmpinarea regelui barbar. Mândria lui Atila a fost atinsă când a văzut că cetatea imperială, capitala lumii, cum se numea, se umilește până acolo încât cere pace de la el prin gura unor oameni așa de renumiți. Mișcat de cuvântarea lui Leon, el a acordat ceea ce a venit să-i ceară — pacea, în schimbul unui tribut anual. Un cronicar din acel timp, care era secretarul lui Leon, a zis: „El s-a lăsat în seama lui Dumnezeu, care nu dă de rușine pe cei credincioși în eforturile lor; iar credința i-a fost încununată cu succes.” Așadar, Leon nu a întreprins această sarcină grea de a cruța Roma de grozăviile unei cuceriri de către barbarii păgâni încrezându-se în el însuși, ci încrezându-se în Dumnezeu. La trei ani după aceea, Roma a fost amenințată din nou, de data asta de crudul Genseric, regele Vandaliilor. Nu mai era nici armată, nici general care să o apere. Leon, în fruntea clerului, a mers în întâmpinarea regelui barbar, dar nu a căpătat tot atâta trecere ca în cazul cu Atila. Tot ceea ce a obținut a fost faptul că s-a pus un frâu neorânduinelilor acestor învingători sălbatici.

Dacă în aceste două mari împrejurări, Leon a avut un oarecare rol politic, el s-a arătat mai ales plin de râvnă și de activitate în sarcina sa de episcop. Ca atare a avut de luptat pentru adevărul creștin.

Manicheismul, adică învățătura lui Manes, despre care am amintit când a fost vorba de Augustin, se răspândise în nordul Africii. Dar Cartagina, fiind luată de Genseric, mai mulți manicheeni au căutat un loc de adăpost la Roma și, ascunzând învățăturile lor rele, au voit să treacă drept adevărați creștini. Leon s-a interesat în grabă de acești eretici, dintre care a găsit un mare număr și, printre ei, pe mai mulți episcopi. Un tribunal alcătuit din magistrați și cler i-a cercetat și au mărturisit că în adunările lor secrete practicau niște fapte grozav de urâte. Episcopii nu puteau decât să condamne învățăturile lor greșite și să-i îndemne să le părăsească; magistrații au trebuit să ia măsuri împotriva celor vinovați de fapte nelegiuite. Cei care nu s-au oprit de la astfel de rele au fost izgoniți din Roma, iar Leon îndemna pe episcopi să vegheze ca nu cumva acești eretici să atragă de partea lor sufletele slabe. A trebuit totodată să se împotrivescă învățăturii greșite a priscilienilor, ale căror învățături se asemănau cu ale manicheenilor.

Erezia lui Eutih cu privire la Persoana Domnului Hristos tulbura Biserica din Răsărit. Despre aceasta vom vorbi mai târziu. Leon, care era la curent cu această grozavă chestiune, a trimis delegați la sinodul din Efes (cel care a fost numit „sinod de tâlhari”) cu o scrisoare în care expunea adevărata învățătură cu privire la Hristos. Falsul sinod din Efes a refuzat s-o citească, ea a fost însă citită în sinodul din Calcedonia, care a avut loc mai târziu și care a anulat hotărârile sinodului din Efes și a condamnat pe Eutih. Acest sinod însă a fost convocat să aranjeze alte chestiuni și îndeosebi cea cu privire la rangul patriarhilor. A confirmat pe patriarhul de Constantinopol ca șef al bisericilor din Răsărit, dar nu a atribuit scaunului episcopal al Romei supremația universală. „Părintii,” spune sinodul, „au dat întâietate, desigur, pe drept, scaunului vechii Rome, pentru că era cetatea regală; în același timp însă, cei 180 de episcopi (care alcătuiau sinodul) au dat o întâietate egală noii Rome” (adică orașului Constantinopol). Cu toate acestea adăugau: „imediat după vechea Romă.”

Leon, prin delegații săi, nu a dat consfințire acestui canon sau articol al sinodului. A fi numit episcop universal era ambiția papei Romei, și el a luat asupra lui acest titlu. Dar a întâmpinat încă împotrivire, chiar în Apus.

În timpul lui Leon, Ilarie, episcop de Arles — pe care nu trebuie să-l confundăm cu Ilarie de Poitiers — era mitropolitul Galilor. El era mai luminat decât mulți alți episcopi din această epocă. Fusese călugăr și, ajungând episcop, a continuat să trăiască serios și simplu. Munca pământului cu mâinile sale, ca să câștige bani pentru a răscumpăra niște bieți prizonieri. Petrecea cea mai mare parte din timp în rugăciune și studiu și predica bine, cu o putere ce captiva pe ascultătorii săi.

Ca mitropolit, vizita bisericele din Galia, unde a găsit un episcop, numit Chalidonius, care se căsătorise cu o văduvă și care, înainte de a fi episcop, fiind judecător, condamnase la moarte pe un vinovat. După canoanele bisericii, nu-i era îngăduit să ocupe un scaun episcopal. Ilarie a convocat un sinod la Vienne și Chalidonius a fost scos din funcție. Dar Chalidonius a făcut apel la Roma, unde Ilarie s-a dus pentru a convinge pe Leon că a lucrat după canoanele bisericii. Cu toate acestea, papa a restatornicit pe Chalidonius în sarcina sa și voia să înlocuiască pe Ilarie din funcția de mitropolit al Galilor, cu episcopul Viennei; a obținut chiar de la împărat o hotărâre împotriva lui Ilarie, pe care îl învinuia că tulbura pacea bisericii. Ilarie s-a împotrivit pretențiilor lui Leon și a continuat să-și îndeplinească slujba până la moarte.

Dacă dăm la o parte pretențiile de întâietate asupra celorlalți episcopi, Leon a fost apărătorul adevărului atât cât îl cunoștea și căuta să combată cu o râvnă neobosită rătăcirile și învățăturile rele cu privire la Persoana Domnului.

Un mare număr din predicile lui sunt cu privire la Persoana Domnului Hristos și tratează fie adevărata Sa dumnezeire, fie firea Lui cu adevărat omenească, adevăruri dintre cele mai însemnate și temelie a creștinismului. Dar cu privire la ispășire, învățătura lui era greșită. El credea că omul fiind rob Satanei, ispășirea făcută de Domnul era ca un preț plătit Diavolului pentru a scoate pe om de sub autoritatea lui. Acest gând nu este potrivit cu Scriptura.

Deși spunea că numai meritele și moartea lui Hristos sunt singurul izvor de mântuire, el mai adaugă că prin meritele sfinților se fac minuni pe pământ și că sfinții vin în ajutor Bisericii. În acest sens menționează pe sfântul Pavel, sfântul Petru, sfântul Laurențiu, dar niciodată pe Fecioara Maria, și nu spune că trebuie să li se adreseze direct rugăciuni. În ce privește calea mântuirii, el spunea: „Prin rugăciune, se caută îndurarea lui Dumnezeu; prin post, poftele sunt înăbușite; prin milostenii, păcatele sunt ispășite. Cel care s-a răscumpărat prin milostenii, nu trebuie să mai aibă îndoială că, chiar după ce a făcut multe păcate, strălucirea nașterii din nou n-ar fi fost restabilită în el.”

Iată drumul trasat pentru învățătura mântuirii prin fapte, drum cu totul deosebit de mântuirea prin har, și un început pentru invocarea sfinților! Vedem fuga după ajutor la autoritatea civilă și robia față de lume; Numele Fiului lui Dumnezeu este încă menținut.

Acesta este timpul înfățișat prin adunarea din Pergam (Apocalipsa 2.12-17).

clickbible.org